

Peder Olesen Larsen
Rygårds Alle 5A, 2.th
2900 Hellerup
Tlf. 39610572
e-Post pol@webspeed.dk

Den 19.1.2015

Jens Henrik Thulesen Dahl, MF
Forskningsordfører for Dansk Folkeparti
Folketinget
Christiansborg
1240 København K

Kære Jens Henrik Thulesen Dahl,

Jeg sender dig hermed til din orientering vedlagte kopi af et brev til Uddannelses- og
Forskningsministeren.

Venlig hilsen

Kopi

Peder Olesen Larsen
Rygårds Alle 5A, 2.th
2900 Hellerup
Tlf. 39610572
e-Post pol@webspeed.dk

Den 19.1.2015

Fremsendes anbefalet

Uddannelses- og forskningsminister Sofie Carsten Nielsen
Postboks 2135
1015 København K

Kære Sofie Carsten Nielsen,

I oktober 2014 blev der udgivet en evaluering Det Frie Forskningsråd med de dertil hørende fem forskningsråd. Generalsekretär Wilhelm Krull, Volkswagen Stiftung, Hannover var formand for det panel, der havde udarbejdet evalueringen.

Som en del af grundlaget for evalueringen blev anvendt en bibliometrisk analyse udarbejdet af Jesper W. Schneider, Carter W. Bloch, Kaare Aagaard, Lise Degn, Sanne Schioldann Haase, Dorte Henriksen, alle Aarhus Universitet og Clara Calero-Medina og Erik van Wijk, Centre for Science and Technology Studies, Univrsiteit Leiden.

Den 21.10.2014 udsendte Det Frie Forskningsråd ved bestyrelseformand Peter Munk Christiansen en pressemeddelelse i hvilken der står:

”Som baggrund for evalueringen er der blevet lavet en bibliometrisk analyse af videnskabelige artikler publiceret på baggrund af bevillinger givet af Det Frie Forskningsråd i perioden 2005 til 2008.

Analysen viser, at artiklerne har en meget høj international gennemslagskraft, både når man ser på andelen af højt citerede artikler og den gennemsnitlige citeringsaktivitet. 19 procent af DFF-artiklerne er således blandt de 10 procent mest citerede artikler i verden målt i samme periode. Samtidig citeres artiklerne 80 procent over gennemsnittet for alle de videnskabelige artikler, der er sammenlignet med.

Analysen viser, at de forskere, som DFF støtter, publicerer lige så godt som forskere støttet af Grundforskningsfonden [Dette står kun i pressemeddelelsen, ikke i rapporten, POL].

Det viser at DFF spiller en meget vigtig rolle i at sikre den langsigtede kvalitet af dansk forskning. Ikke mindst når det gælder at give yngre talenter mulighed for at udfolde sig forskningsmæssigt, siger Peter Munk Christiansen.”

Min gennemgang af den bibliometriske analyse har imidlertid vist, at den ikke siger noget meningsfyldt om FKK¹, Forskningsrådet for Kultur og Kommunikation, at der må sættes et meget stort spørgsmålstejn ved, om den siger noget meningsfyldt om FSE, Forskningsrådet for Samfund og Erhverv og også et spørgsmålstejn ved, om den siger noget meningsfyldt om FTP, Forskningsrådet for Teknologi og Produktion.

Jeg vil ikke her give en detaljeret gennemgang af problemerne i den bibliometriske analyse (men er til hver en tid parat dertil). Jeg vil blot fremhæve følgende væsentlige problemer.

Analysen er udarbejdet i samarbejde med CWTS (Centre for Science and Technology Studies, Leiden Universiteit, Nederland). Den bygger på dette centers version af databasen Web of Science (WoS) fra Thomson Reuters. Denne version dækker publikationer i ca. 12,000 tidsskrifter i "the sciences, the social sciences, and the arts and humanities".

Technical sciences er ikke nævnt.

Det er ikke nævnt, at alle tidsskrifter er engelsksprogede.

I analysens indledning fortælles det, at bibliometriske analyser må baseres på omfattende databaser, og at de tilgængelige databaser først og fremmest omfatter tidsskrifter. Derfor er bibliometriske analyser på forskningsområder, hvor publicering i internationale tidsskrifter ikke er den dominerende publikationsform, eller hvor databasernes dækning af relevante tidsskrifter er lav, mindre pålidelige i sammenligning med traditionelle "tidsskriftområder". De fleste områder inden for humaniora og mange områder inden for samfundsvidenskab bygger ikke på publicering i internationale tidsskrifter, og databasernes dækning er her dårlig ("poor"). Traditionelt medtages disse områder derfor ikke i bibliometriske undersøgelser.

Der mangler blot en angivelse af, at de store databaser udelukkende omfatter engelsksprogede publikationer.

I analysens indledning står imidlertid:

"Trods disse velkendte problemer med dækning, har det været et krav til den bibliometriske analyse, at den skulle omfatte alle fem forskningsråd og de til dem knyttede publikationer. Fordi gennemslagskraften ("impact") er i fokus som den foretrukne præstationsindikator, og fordi de fem forskningsråd dækker områder med forskellige publikationsmønstre, vil *alle* internationale tidsskriftpublikationer opført i WoS-databasen blive omfattet af analysen og af den deraf følgende bedømmelse af dækningen på rådsniveau og vil angive gyldigheden ("robustness") af gennemslagskraften for hver enkelt forskningsråd. Derfor vil nogle bevillinger, især fra FKK og FSE, ikke blive medtaget i analysen, og en række bevillinger vil have ført til et større antal publikationer, som ikke er medtaget i citationsundersøgelserne. Vi udelukker ikke fra starten bevillinger fra FKK og FSE, men tager på grundlag af

---

¹ FKK, Det Frie Forskningsråd, Kultur og Kommunikation.

FNU, Det Frie Forskningsråd, Natur og Univers.

FSE, Det Frie Forskningsråd, Samfund og Erhverv.

FSS, Det Frie Forskningsråd, Sundhed og Sygdom.

FTP, Det Frie Forskningsråd, Teknologi og Produktion.

dækningsgraden i WoS-tidsskrifter beslutning om, hvilke der skal medtages, hvilke der skal udelukkes.”

Denne indledning viser først og fremmest, at der er store problemer ved at gennemføre den krævede bibliometriske analyse.

I den bibliometriske analyse fra januar 2015 vedrørende virkningen af bevillinger fra Danmarks Grundforskningsfond står:

”I Thomson Reuters database, WoS, tilhører enhver publikation en publikationstype. De mest almindelige typer er ”article, book review, correction, editorial material, letter, meeting abstract, news item, and review. I beregningen af bibliometriske indikatorer inddrager vi kun publikationer, som kan citeres, ”article”, ”letter” og ”review”. Andre typer dokumenter indeholder i almindelighed ikke væsentlige videnskabelige bidrag. ”

Antagelig er der i den bibliometriske analyse vedrørende Det Frie Forskningsråd truffet det samme valg.

Det er forkert. Conference Proceedings er den fremherskende publikationsform for de tekniske videnskaber og datalogi. Selv om Thomson Reuter tilbyder adgang til en database om Conference Proceedings, er Conference Proceedings ikke nævnt eller omfattet af den bibliometriske analyse vedrørende Det Frie Forskningsråd.

I den bibliometriske analyse vedrørende Danmarks Grundforskningsfond fra januar 2014 blev det derfor besluttet ikke at lade analysen omfatte de af Fondet oprettede centre inden for datalogi.

Centre inden for samfundsvidenskaberne blev kun medtaget hvis tidsskrifter registreret i WoS udgjorde mere end 50 pct. af de pågældende centres publikationslister. Centre inden for humaniora blev slet ikke medtaget.

Der er derfor taget mange velbegrundede forbehold i den bibliometriske analyse vedrørende Danmarks Grundforskningsfond.

Det angives i analysen fra oktober 2014, at da den kun omfatter tidsskrifter dækket i WoS, er antallet af publikationer ikke dækkende for den samlede publikationsvirksomhed.

Det er et stort forbehold.

Det angives, at den bibliometriske analyse er gennemført med brug af heltælling (”whole counting”). Det bliver ikke nævnt, at den valgte tællemetode favoriserer små lande med stort internationalt samarbejde.

Som en begrundelse for at bruge whole counting er angivet, at analysen er på forskellige aggregationsniveauer, men det har ikke noget med tællemetoden at gøre. Derimod fortæller det indirekte, at en artikels citationer kan godskrives to af de fem forskningsråd (se nedenfor).

Det angives i den bibliometriske analyse, at dækningsgraden vedrørende FKK er beskedent ("poor"), og at bedømmelsen af præstationen ("performance") for dette råd skal bedømmes med stor forsigtighed eller simpelthen opgives.

Det angives, at citationsanalysen er baseret på 6963 unikke tidsskriftartikler helt eller delvist baseret på 1042 bevillinger. 49 pct. af publikationerne er knyttet til bevillinger til FNU, 30 pct. til FSS, 16 pct. til FTP, 4 pct. til FSE og 1 pct. til FKK.

Summen af procentsatserne er 100 pct. Det rimer ikke, da det angives, at del af artiklerne kan godskrives flere forskningsråd. Men hvis en publikation giver point til to forskningsråd, tælles den to gange. Det sande antal artikler, som danner grundlag for den bibliometriske analyse, er 3946.

Hvordan det end er, er analysen vedrørende FKK baseret på 100 artikler (91 artikler ifølge oplysning fra Jesper Schneider). Analysen vedrørende FSE omfatter små 300 artikler, og analysen vedrørende FTP omfatter ca. 1100 publikationer.

Hvis de 91 publikationer, på hvilken bedømmelsen af FKK er baseret, var en repræsentativ stikprøve, kunne analysen måske give mening. Men publikationsvanerne på FKK's område varierer meget mellem forskellige fag. FKK omfatter filosofi og psykologi. Her er der tale om et fagområde, hvor publicering i engelsksprogede tidsskrifter er almindelig.

I rapporten står:

"Det er umiddelbart indlysende, at de fleste humanistiske områder i almindelighed ikke er egnede til citationsanalyser i interntationale databaser. Publikationsvanerne er for forskellige og ofte på nationale sprog, men der undtagelser for eksempel i lingvistik, filosofi og psykologi det omfang psykologien er klassificeret under FKK."

og:

"Til sammen omfatter fagområderne psykologi og filosofi 46 publikationer, hvilket svarer til 46 pct. af produktiviteten for FKK. Derved kan det måske være af interesse at bedømme FKK's ydelse, når synligheden af de to områder, filosofi og psykologi tages i betragtning. Men på den anden side fører spredningen på andre fagområder med lav dækningsgrad og få publikationer inden for FKK's domæne til spørgsmålet om, hvorvidt analyseresultaterne vedrørende FKK er gyldige."

Afslutning:

1. Der er ikke dækning for en række af de påstande, Peter Munk Christiansens har fremført i pressemeddelelsen af den 21.10.2014.

2. De dele af den bibliometriske analyse, der omfatter aktiviteterne under FKK, er ikke det papir værd, de er skrevet på.
3. Der er meget stor tvivl om konklusionerne vedrørende aktiviteterne under FSE.
4. Med udgangspunkt i min viden om forskning, forskningspolitik og bibliometri Jeg stiller jeg mig til hver en tid til rådighed for hvem, der måtte ønske det.
5. Jeg vil tilføje, at jeg hverken kan eller vil udtale mig om kvaliteten af dansk humanistisk og samfundsvidenskabelig forskning. Jeg vil blot sige, at den ikke kan fastlægges ved bibliometriske undersøgelser.
6. Jeg vil også tilføje, at jeg ved et møde med Birger Schneider den 12.1.2015 har talt om de i nærværende brev behandlede problemer. Dette møde har ikke givet mig anledning til at ændre mine synspunkter.

Med venlig hilsen

Peder Olesen Larsen

Kopi til:

Forskningsordførerne i Folketinget:

Liv Holm Andersen (RV)

Jeppe Bruus (S)

Jens Henrik Thulesen Dahl (DF)

Esben Lunde Larsen (V)

Rosa Lune (Enhedslisten)

Per Stig Møller (Kons)

Merete Risager (Liberal Alliance)

Anette Wilhelmsen (SF)

Formændene for Det Frie Forskningsråd og de fem underliggende råd

Professor, Ph.D. Peter Munk Christiansen, Det Frie forskningsråd

Overlæge Jørgen Frøkjær, FSS

Professor, Ph.D. Lone Gram, FNU

Professor Ph.D. Ole Hammerslev, FSE

Professor, dr. scient. Søren Rud Keiding, FTP

Professor Frederik Tygstrup, FKK

Formand for Danmarks Grundforskningsfond
Professor Liselotte Højlund

Seniorforsker Birger Schneider, Aarhus Universitet

I engelsk oversættelse:

Generalsekretär Wilhelm Krull, Hannover

Clara Calero-Medina, Leiden

Erik van der Wijk, Leiden